

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna številka 150 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pismo iz Bačke k našemu pokretu.

Dragi družje!

Slovenski učitelji su nailenšim namerama i najvećom spremom ušli u redove jugoslavenske učiteljske organizacije. Predugo su trpjeli da im drugi nameću politiku, koja nije bila ni njihova ni učiteljska.

Vi i opet prvi kompaktno poderaste mrežu, koja je pretila da potpuno uguši učiteljsku organizaciju, i da odbije i posljednjeg idealista od nje. Za žaliti je što se tai prelom nije dogodio, još za vreme izbora kada bi ovakov gest značio — herojstvo. Međutim i sada je dobro došao.

Po mome mišljenju najveća nesreća naše organizacije jesu prilike u Hrvatskoj, koje su toliko pokvarene i rastrovane i gde je obe strane učinjeno tako

Odžaci (Bačka), 12. III. 1926.

mного nekolegijalnih, da političkih i taktičkih grešaka, da je postalo nemoguće, da se organizacija celoz jugoslovenskog učiteljstva za te prilike eksponira ni pod vidom obrane valianih v zaslužnih nacionalnih radnika ni inače.

Jer gde prevladaju strasti i politički razlozi tu je teško ustanoviti gde je granica općih interesa, a gde lične koristi, gde interes domovine, a gde partijski.

Ustrajte na tom putu i ne ustručavajte se do kraja izvesti sve konzekvence, jer onda možete biti uvereni u potporu većine učitelja.

Drugovi, treba vam čestitati!

Iurkovič.

Za našo stanovsko moralo in ugled.

Naša stanovska morala in ugled sta tekom zadnjih let vedno padala in padala tako, da smo prišli že na ničlo in marsikje tudi pod njo. Tega dejstva ne more tajiti nikdo in nesrametno bi bilo ga olenševati in pred njim zapirati oči.

Vzrokov, da je prišlo tako daleč, je več in o vsakem bi se lahko napisali dolgi članki. Jaz jih delim v dva dela: v zunanje in notranje; v krivdo drugih in v našo lastno.

Krivda drugih je, da so nas izrabljali v svoje strankarsko politično namene in nas izrabljajo še sedaj. V tem so grešile vse stranke in zgrešile še sedaj.

Naša krivda je na ta, da smo se dali izrabljati ne samo kot posamezniki, ampak tudi kot stan. In ta naš greh je velik, mnogo večji, kakor se navadno misli. Tega našega velikega greha ni krivo samo bivše vodstvo, ampak še v večji meri članstvo samo, ki je razlo za dosego če tudi često samo navideznih in trenutnih emotivnih dobrin, vsa načela in temelje, na katerih sta slonela naša stanovska morala in ugled. Pri tem ne pomaga noben izgovor, da so bile take in take prilike in da ni bilo možno drugače postopati. Ako bi bili ostali na višku stanovske morale, bi nas ne bile smele zapeljati iz naše ravne poti nobene razmere in pritisk, na če so bile še tako zapeljive in vablilive. Tako so pa padali v nastavljeni mreže posamezniki in številno teh posameznikov se je večalo in večalo tako, da danes lahko z vso upravičenostjo govorimo o propali stanovski moralni med celim stanom.

Pa poglejmo!

Prišnje čase je bilo nas sram, da bi se šli predstaviti pri kompetencah za kako službeno mesto posameznim funkcionarjem prosvetne uprave. Ako je to storil kak posameznik pod silo življenjskih razmer (ki so bile često mnogo težje nego so današnje), je to skrival kot nekaj nečastnega. Drugi so ga obsojali in so govorili o pritiskanih kljuk.

In danes?

Danes se oblaja vse mogoče politično-strankarske faktorie, katerih režim je slučajno na krmilu ter se berači za mesta. In koliko posredovani strankarsko-političnih, osebnih in prijateljskih se zgodi, predno pride do take osebnosti, katera bi res lahko posredovala! Da bi šel kdo k predstavnikom prosvetne uprave, ali pa se obrnil direktno in samo na organizacijo, to mu ne pride niti na misel. Sai kažejo žalostne izkušnje, da več zaleže pritiskanje kljuk celo pri ženskih posameznih političnih činiteljev in poslancev, kakor pa še taka kvalifikacija in službena doba. In danes ti pritiskajoči kljuk neženirano povedo, da so bili tam in tam v tej zadevi in so dobili od tega in onega tainika politične organizacije taka in taka zagotovila.

Kakšno je poklicno delo v šoli in kakšno je prosvetno delo izven nje, po tem ne vraša nihče več ob takih prilikah, niti vrhovna prosvetna uprava, še manj pa seveda posredovalci sami.

Tako se vrši demoralizacija našega stanu že nekaj let, tako se ruši naš stanovski ugled in tako se zavaia učiteljstvo, da ne posveča vseh svojih sil poklicnemu delu v šoli in prosvetnemu izven nje.

To je na veliko zlo ne samo za naš stan, ampak tudi za šolo kot tako. Ta demoralizacijski proces pa tudi prav nič ne koristi političnim strankam, ker navidezni trenutni uspehi posameznikov odbijajo trajno številne dobre ideje pristaje. Stranka morda trenutno pridobi in naveže nase enega pristaja često dvomilive vrednosti, izgubi pa deset dobrih somišljenikov, čeprav vedno ne tolčejo na veliki boben in ne silijo povsod v ospredje.

Dobro se zavedamo, da propadanje stanovske morale izvira iz vojnih, zlasti pa še iz dovojnih razmer, ki so močno zrahilale vse temelje principom prečiščenja življenja in udeistvovanja, ali jih pa celo docela uničile. Ta rak-rana na našem stanovskem telesu obstoja že leta in leta ter se je večala in večala tako, da je dosegla strašen obseg in prodrla prav do mozga. To je treba posebej poudariti ravno vsled tega, ker mnogi najvežji trdijo, da sta naš stanovski ugled in moralna nadla šele letos na dan sprejetia Deklaracije. **Takrat sta bila že davno na delu in če jih bo možno kaj dvigniti, in more in mora dvigniti le udeistvovanje in dosledno izvajanje načel, na katerih sloni Deklaracija.**

Treba bode mnogo doslednega dela in truda predno ozdravimo to rak-rano. Zakaži boriti se danes proti zlu, se pravi plavati naravnost proti mogočnemu toku razmer, ki drve z nami — v pogubo. Toda kljub temu ne smemo več odlašati in se izogibati boju. Sai smo bili že itak predolgo ravnodušni in smo mirno gledali, kako se nam uničujejo največje moralne dobrine našega stanu. **Začeti moramo napreje sami pri sebi.** Komur je kaj na lastnem osebnem ugledu, komur je kaj pri srcu dobrot lastnega stanu in šole, ta ne bode stopil za dosego svojega cilja na ono tako poniževalno in opolsko pot, po kateri je hodila zadnja leta velika večina našega učiteljstva.

Obenem pa moramo prav odločno apelirati na našo prosvetno upravo, da se drži pri oddaji službenih mest strogo principov, za katere nam jamči zakon, da službe oddaja le na podlagi razpisov ter odločno zavrne vsak partijski pritisk. **Če zahtevate od učiteljstva, da vzgaja značaje, ne dajate mu povoda, da postane samo neznačajno ter išče nemoralnih sredstev za dosego cilja!**

Od vseh političnih strank, katerim je res kaj do šole in našega stanu, pa upravičeno pričakujemo, da ne bodo uporabljale med nami dosevanih metod, katere ne koristijo ne nam, ne njim. Stanovsko zavedno in moralno visoko stoječe učiteljstvo je najboljša in najtrajnejša opora tudi pošteni politični stranki.

IVAN ŠMAJDEK:

Ali moremo biti za Deklaracijo?

Svrha Udruženja je po čl. 2.: »Cilj je Udruženja, da udruženom snagom svih učitelja naše Kraljevine radi na napretku osnovne nastave i narodnoga prosvetivanja; da nastoji oko učvršćivanja duhovnog jedinstva svih delova našega naroda i štiti moralne i materialne interese učiteljstva.«

Ta člen nam popolnoma jasno pove, kakšni cilji so bili ustanoviteljem pred očmi, ko so ustanavljali nososno zgradbo našega Udruženja. V tem členu kakor tudi v ostalih ne najdemo naimanjšega sledu o politiki, ki daje našim slovenskim deklarantom povod govoriti o depolitizaciji Udruženja.

I.

Idejna kriza je nastala v organizaciji vsled tega le pri tistih članih UJU, ki niso poznali člena 2. in vsled tega tudi ne svrhe našega Udruženja, ali pa dotičniki načelnega programa UJU ne snoštujejo več.

II.

Vse učiteljstvo ima gotove skupne interese, med te bi šteli socialne in pravne; po njih nobenim pogojem pa ne moremo pristati trditvi deklaracije, da ima vse učiteljstvo, brez razlike, skupne tudi duhovne interese. Ali niso bili ravno duhovni interesi podlaga diferenciacije učiteljstva v pretekli dobi? V sedanjih državi pa posebno ni mogoče akcentirati v tem oziru stališča deklaracije. V pravem in socialnem oziru je na vodstvo organizacije storilo vse, kar je bilo največ storiti mogoče in to ravno največ s pomočjo vseh naprednih, šoli in učiteljstvu prijaznih strank, v prvi vrsti demokratske stranke. Ali ni njih zasluga da je učiteljstvo danes kolikor-toliko trdno, da je njeza družabni in socialni ugled enak vseh državnih uslužbencev, kar pred prihodom v našo državo ni bilo?

Depolitizacijo šolstva odobruje brez izjeme vse učiteljstvo a žal, da ravno učiteljstvo in tudi še kdo drugi nima te moči, ki bi preprečila raznim političnim strankam udeistvovati svoj šolsko-politični program. Razpravljajte o tem je skoro prazno besedičenje.

Dolžnost stanovske organizacije pa je, da je v dobrih odnosih s tistimi strankami, katerih šolsko-politični program je šoli in učiteljstvu najbližji, ker stranke ki imajo na svojem praporu zapisano, da mora biti šola poslušna gotovemu stanu, ne bodo naših zahtev in teženi nikdar priznale.

Učiteljstvo je takoj po državnem ujedinenju uvidelo, da mu je mnogo potrebna samo ena stanovska organizacija in je posledica tega mišljenja izražena v deistvu, da je skoraj 90% vsega učiteljstva v UJU. Ostali gotovo ne čutijo potrebe ene same stanovske organizacije oziroma jim je vsaka organizacija odveč. Kakor vidimo in poznamo naše razmere, smo prepričani, da deklaracija nikogar od teh ne bode privedla v naše vrste.

Zato si pri obstoječem številnem razmerju našega Udruženja do ostalega učiteljstva lahko lastimo pravico, da zastopamo ves stan s polno odgovornostjo vsemu stanu. Organizacija mora vsled tega posvetiti polno pažnjo, da ne bodo posamezni nie člani in tudi ne člani izkoriščali politične okolščine sebi v korist.

Skrajno je pogrešen v tem oziru prvi stavek člena X. deklaracije, ker

novsko zavedno in moralno visoko stoječe učiteljstvo je najboljša in najtrajnejša opora tudi pošteni politični stranki.

—ski.

odklanja direktno sodelovanje organizacije pri nameščanju, hoteč le braniti zakonite in moralne določbe, namesto odločno zahtevati, da se iste izvršujejo.

Tretja točka III. člena pa organizaciji celo nalaga dolžnost, zastopati le one interese in zahteve, ki so nesporno skupne vsemu stanu.

Iz te točke je razvidno, da stremi deklaracija za čim ugodnejšim stališčem napram vsakteri vladajoči politični stranki, ker ji gre pri tem le za materialne dobrine, ne pa tudi za dobojevalne načelne smeri našega Udruženja.

Organizacija ne sme tedaj zastopati duhovnih interesov šolstva in učiteljstva, ker ti gotovo niso nesporno skupni celemu stanu in nas ravno ti interesi stanovsko ne družijo. Ta dvojni duhovni interes se pa nanaša le na prilike v Sloveniji, ker so vsi drugi deli naše države bolj strpljivi.

S četrto točko III. člena se odreka deklaracija tisti ideji, ki so jo imeli ustanovitelji UJU. Po tej bi organizacija ne smela poznati nobenih idej, ki niso last vseh članov, ali ki bi ustvarjala načelne pomisleke proti vstopu v organizacijo. Dosedaj smo se organizovali pred vsem zato, da izvojujemo zmago gotovim idejam in radi te zmage smo se borili in delali, imeli do danes — lepe uspehe.

V smislu deklaracije pa vodi pot nazaj v preteklost mesto v bodočnost.

Z deklaracijo nam hočete celo preprečiti nacionalno-politično delovanje. Učitelji-idealisti, narodni borci, naj postanejo mrtev lutke, brez srca in brez čuta za narodni blagor. S tem oslabimo vso tradicijo naprednega učiteljstva, ki je že od nekdanj stalo v prvih vrstah pri narodnih borbah in bilo prvožeto radikalno sokolskega duha. Ali ni akcijom narodne prosvete danes, ko vsi naši sosedje vzgajajo svoj rod nacionalno, šovinistično, da nas bo le strogo narodna vzgoja rešila narodnega pogina v bodočnosti?

Točka 5. III. člena zahteva, naj se vzgojno prosvetna vraščanja rešujejo le v toliko, kolikor spadajo v okvir onih načel, na koja lahko pristanejo vsi člani, ne da bi prišli v konflikt s svojo zavestjo in svetovnim nazorom. Tako smo primorani prosvetna vraščanja zopet reševati s stališča suhega materializma, ne pa na podlagi idej in načel, ki jih zastopa učiteljstvo, udruženo sedaj v UJU.

Šesta točka III. člena je v protislovju z IX. členom deklaracije, ki zahteva »ne toliko iz načelnih kot iz taktičnih razlogov«, da tovariši, stoječi na vodilnih mestih UJU, ne smejo biti strankarsko eksponirane osebnosti.

Tako se ne ščitijo državljanske pravice svojih članov in svoboda njih javnega udeistvovanja kakor zahteva 6. točka III. člena. Ali njih delo ni v interesu stanu, ali pa izvrševanje državljskih pravic ni v okviru zakona?

III.

Ta člen pravi, »da je v vseh točkah izraženo bistvo onega, kar imenujemo stanovski pravec naše organizacije. Vsa zgodovina slovenskega učiteljstva dokazuje, da je vsako oddaljevanje od te ravne smeri v naši stanovski politiki prišlo našemu stanu samo zlo. Zato smo odločeni ta pravec uveljaviti do zadnjih

Naročnike za 7. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.

konsekyenc in odstraniti iz organizacije vse, kar bi mu nasprotovalo.

Ta člen bi se imel glasiti:

Vsa zgodovina slovenskega učiteljskega dokazuje, da je vse, kar ima učiteljsvo danes ugodnega, od dela tistih učiteljev borcev, ki so šli s svojimi načeli in idejami v ravni smeri

RADOSLAV KNAFLIČ:

Proglas-Deklaracija.*

(Dalej.)

4. Odkar smo v svoji novi državi rešeni nemškega jarma ter smo v Jugoslaviji postali s šolo vred državni, smo s šolstvom vred postali jugoslovanska država in narodno-politična zadeva. Šolstvo ostane tudi v naprej odlično »politicum«, saj ga ne da niti država niti narod več iz svojih rok. Razpolitičenje ali nepolitičnost šolstva za sedaj ni mogoča. Ako bi naše šolstvo prešlo biti državna in narodno-politična zadeva, bi mogla postati le še cerkveno-politična, morebiti celo po vzorcu starih časov ali pa boljševiška politična zadeva po vzorcu novih ruskih razmer, drugih čimteljev, ki bi se za sedaj za njo potegovali, ni, zato se mi dozdeva, da ponujamo v razpolitičenju svoje šolstvo nepoklicanim na razpolago. Ako bi bil predlog za razpolitičenje šolstva izšel iz Slomškove zveze, bi se temu predlogu ne čudil tako, kakor se mi čudim sedaj, ko je izšel iz vrst naše stanovske organizacije.

5. Slomškov sodobnik dr. Prešeren je bil kot pesnik slaven, toda kot politik je bil pravi Slomškov brat, morebiti še celo manjši od njega. O njunem času se je bil namreč na jugu avstrijske države porodil in se na Hrvaškem povzpel na precej visoko stopnjo ilirski pokret, kojemu je bil vzvišen namen, ujediniti slovenski in hrvaški književni jezik pod geslom »Bog pomoz! k naši slozi!«. Vsi slovenski pisatelji so bili k temu ujedinenju povabljeni. Pesnik in pisatelj Stanko Vraz mu je pristopil z navdušenjem pod geslom »Iz naroda za narod!«, toda dr. Prešeren se je obotavljal. Slomšek pa kolebal. Na Slovenskem ste med književniki nastali dve struži. Stanko Vraz za Fr. Prešeren proti književnemu ujedinenju. Prešeren se ni hotel ločiti od svojega gorenjskega narečja, ker je bil zbog svojega omejenega političnega obzora preveč zakopan v svoj gorenjski krajevni separatizem. V tem jezikovnem boju je s pomočjo Slomška in drugih zmagal on nad Stankom Vrazom, gojil je svoje gorenjsko narečje še naprej kot književni slovenski jezik. Stanka Vraza pa je imenoval uskoka. Ta je deloval na to, da so se hrvaške besede prirojavale tako, da so se bližale slovenskim, a slovenske hrvaškim, česar Prešeren ni hotel ter je v svojem nizkem narodno-političnem obzoru onemogočil zbliznanje našega književnega jezika hrvaškemu, je povzročil njegovo rastoče oddaljevanje. Avstrijska vlada je tu spretno vmes posegla, izdala je naredbo, da izpiti naše mladine na hrvaških srednjih šolah nimajo tostran Litve nobene veljave, s tem je bilo nadalje oddaljevanje slovenskega jezika od hrvaškega in obratno vzpostavljeno, ilirski pokret tostran Litve uničen, a jugoslovansko književno ujedinenje tudi za prihodnost onemogočeno. Slomškova in Prešernova narodna nepolitičnost je jugoslovanstvu kulturno mnogo mnogo škodovala. Prešernova še mnogo več nego Slomškova; kajti z dosego svoje države je bila ta škoda odpravljena, ujedinenje srbohrvaškega in slovenskega književnega narečja v en književni jezik pa je potisnjeno v daljnjo prihodnost.

* Opozarjamo na sklep org. eksekutive, da uredništvo ne prevzema prav v nobenem oziru odgovornosti za podpisane članke tudi ne vsebinsko, kar velja tudi za ta članek. Uredn.

Paberki iz načelnih borb.

Trditev: »Mani besedi, več dejanj!«
Odgovor: Želio sami spodbijati s trditvijo: »Deklaracija postane pravomočna šele s sklepom delegacije, nimate li še pravice uveljavljati v javnosti!«

Trditev: »Deklaracija je izroček nar. boljševikov iz Meziške doline!«
Odgovor: Čestitam 11. predsednikom zelene gornje Slovenije!

Trditev: »Deklaracija je breznačelna, koritarska!«

proti cilju. Niso se strašili pri tem ne trpljenja, ne žrtve. Ako je danes en del učiteljskega vzričju temu dejstvu pripravljen odstraniti iz organizacije vse, kar bi nasprotovalo meglem idejam deklaracije, svobodno mu. Prihodnost bo pokazala! (Dalej prih.)

6. Tudi cerkev zlasti učeča cerkev, to so papež, škofje in duhovniki ne zasledujejo namena razpolitičenja, saj ima papež v vsaki državi svojega poslanika. Ne morem se tu spuščati v natančnejša razmotrivanja te zadeve, omenim naj samo, da je bil od več stotin papežev samo eden jugoslovan in še ta je problematičen, večina njih so bili Italijani, a le malo drugih narodnosti. Omenim naj še našega pesnika duhovnika Aškerca, ki se je pritoževal, da ni našel med svetniki v koledarju nobenega Slovenca, a ne zato, da bi jih ne bilo, nego zato ker v Rimu niso iz cerkveno-političnih ozirov še nobenega Slovenca svetnikom proglasili. Tam so tudi proti staroslovanskemu bogoslužju vedno zavzemali nasprotno stališče.

7. Razpolitičenje šolstva je pri nas prvi službeno napovedal naš novi naučni minister St. Radič. Tudi ruski boljševiki so razpolitičili šolstvo, ko so prevrgli ves državni red. Šolstvo so upregli v voz svoje nove politike, pretvorili so ga iz prejšnje v novo boljševiško politično zadevo. Po podobni preobrazbi diši tudi Radičev proglas: »Školu je treba depolitizovati.« On odstavila v resnici vse učilske profesorje i sreske šolske nadzornike itd., ki ne urajajo njegovemu ukusu ter nastavlja druge, o kojih misli, da mu bodo povšeči. Ali je to razpolitičenje? Da, je! Toda takoj mu sledi novo upolitičenje, ta cela preobrazba pa ni nič drugega, nego ponovljeno političenje = politizacija šolstva. Tudi naš naučni minister nam z dejanji dokazuje, da je šolstvo politična zadeva. Njegova dejanja so v protislovju z njegovim trditvijo.

8. Izraz »šolstvo« obsega pojme šolsko upravo, vzgojo in poduk ter učiteljsvo. Na kaj se naj torej proglasov izraz »razpolitičenje« nanaša? Na upravo gotovo ne, kajti ta uravilja šolo kot državno in narodno-politično zadevo. Naravnost neizmislno se mi zdi trditi, da je treba šolsko vzgojo in poduk razpolitičiti, potem bi ne smeli v šoli več učiti, da smo SHS eden ujedinen narod, molčati bi morali o svojih neodrešenih bratih, postali bi izdalce, ne smeli bi več učiti, da so tudi Čehi, Poljaki, Rusji itd. Slovani, da so imena naših mest, trgov, vasí, gor, rek in potokov staroslovanskega izvora, molčati bi morali o svojih državni ustavi, zakonodajstvu itd.; kajti vse to spada v narodopis in v državno politiko. Morebiti misli proglas, da se naj samo učiteljsvo razpolitiči, potem bi ne smel rabi izraza »šolstvo«, temveč »učiteljsvo«. Ker je ožji pojem »učiteljsvo« vendar zapopaden v širjem pojmu »šolstvo«, greši proglas v tej točki tudi proti učiteljsvu. Ako bi bil Radič in njegov posnemalec pisatelj proglasa rabil izraz »strankarsko razpolitičenje šolstva«, bi nam bilo takoj jasno, kaj oda mislita, a tudi ta izraz bi morali odločno odklanjati; kajti v šoli se nismo in se ne bodedo nikoli dotikali strankarske ali morebiti celo volilne politike ter obžalujemo, da sta se v Jugoslaviji za sedaj našli četudi samo dve osebi, Radič in pisatelj proglasa, ki čutita potrebo razpolitičenja šolstva, s tem ste nas javno obdolžili nečesa, česar nikdar zakrivili nismo in česar v slovenskem šolstvu sploh ni. Razpolitičenje torej tu ni potrebno, drugod pa bi bilo, kakor nas uči zgodovina, zelo škodljivo. (Dalej prih.)

Znak duševnega uboštva!

Odgovor: Glave doli, vi članj odsekov, gospodarskih, prosvetnih, stanovsko-političnih! Čemu trgate denar za »Prosveto«, »Omladino«?

Trditev: »Deklaracija je kapitulacija pred Slom. Zvezo.«

Odgovor: Besedilo deklaracije je moralo pač neprebavljeno preiti svojo naravno pot.

Trditev: »Za deklaracijo glasujejo samo bivši Slomškarji!«

Odgovor: In doslej smo donosno trkali na številu svojih članov in se nismo sramovali nikdar, tudi oni ne, ki smo jim molili ovsu, da so prestopili mejo.

Vi »stari«, ki doslej niste poznali prave smeri, učite se je danes, spoglejte in vrnite se od okuženih. — »Krvna osveta«. »Klin s klinom«, to je znak »kulture« 20. stoletja! To so bila stanovska gesla v preteklosti.

Trditev: »Ni davno, ko smo glasovali za bleiske resolucije!«

Odgovor: Tov. Rajšp na seji širjega sosveta govori: Kar je bilo pred 20., 15., 10., da pred 5. leti; to ne velja danes! Tega se zavedaj J.!

Trditev: »Bleiske resolucije so bile strogo svobodomselne, naperjene proti Slomškarjem!«

Odgovor: »Bleiske resolucije« so bile odgovor »katehetskim resolucijam« in samo tem namenjene. Slomškarji so tedaj sami izključili duhovščino iz svojih

vrst, ker so upali, da bomo mi treznejši, dostopnejši. Čas nas je pa zavedel v stari tir.

Trditev: V »Tovarišu« se oglašajo samo malkontenti, ljudje, ki nikdar niso ničesar delali!

Odgovor: Malkontent je, kdor obsodja slaba dejanja, in teh nas je veliko. Kdor še ni delal mora enkrat začeti, in če ni še doslej začel, mora biti krivda na njih, ki so mu branili.

Trditev: »Deklaracija« se púlite za »stolčke!«

Odgovor: To blato ni vredno niti pljunka. Moj stolček rezerviram najhujšemu protideklarašu.

Dovoli, gospoda je bratomornega boja! Iz ognja naj poleti zavest, da smo danes v državi SHS, doslej bratovsko in versko razkosani, da nam je treba »državno edinstvo« udeistviti, kar pa je možno le z medsebojno ljubavjo, ne pa z mečem v rokah.

Jošip Lapaine.

V pojasnilo.

Nekateri »protideklaraši« niso žrbirčni v sredstvih, ko nimajo stvarnih protiarumentov. — V novomeškem okraju se n. dr. širi glas, da je »Deklaracija« nesprejemljiva... ker sem se jaz ponudil oblastvu za pouk italijanščine na Rakeku.

Ker je nekaj resnice na tem, ne morem odrekati tem »tovarišem« volunškega talenta. Boljše nekaj kot nič!

Najraje bi s to konstatacijo končal. A ker vidim, da odločujejo osebnosti v tem našem »stvarnem« boju: Evo kaj je resnica:

V mesecu februarju leta 1925, se je na Rakeku izvedelo, da se Rakek razširi v mednarodno postajo. Posledica tega bi bila, da bi na Rakek prišlo okrog 60 laških rodbin laške banke in laški trgovci. Kakor imajo že sedaj rakovski trgovci v svoji službi vsaj enega nastavljenca, ki je zmogel laškega jezika, tako bi čas zahteval, da bi vsaka tvrdka pozneje bila naravnost primorana razumeti jezik tistih ljudi, ki tvorijo največji procent vseh odkupovalcev ali po domače: ki prinesejo največ denarja na Rakeku v našo državo. Zaradi tega so nekateri starši spoznali, da se odnira njihovim (slovenskim) otrokom leba bodočnost, če bodo vsled znanja jezikov mogli konkurirati z bodočimi prosilci služb pri raznih tvrdkah na Rakeku. Prišli so in me prosili da bi njihove otroke v prostem času učil laški jezik.

Ker sem spoznal delikatnost te zahteve (otvoril bi bil lahko laški kurz privatno, ne da bi mi bilo treba iskati nosebnega dovoljenja), in ker sem hotel svojo osebo

kriti (danes vidim da je bilo to potrebno), sem dne 27. februarja 1926 naznanil to prošnjo staršev oblastvu, mu obrazložil vse argumente, ki govore za otvoritev kurza in prosil za navodila. Oblastvo je bilo proti kurzu in stvar je padla v vodo.

To je ves moj greh, da pa prihranim organizaciji policiji trud, povem še to: da je kurz italijanščine na Rakeku iz gospodarskih ozirov potreben — trdim se danes in težko, da bi kedaj to mnenje izpremenil. V tem oziru naj nam služijo fašisti za vzgled, kateri se pridno uče slovenščine, da lažje izpodrivajo naše ljudi. To je zdrav in praktičen šovinizem.

In sedaj se vrašajmo, kaj je hotela naša policija z zgoraj navedeno trditvijo dokazati? Ali morda, da je moj nacionalizem bolj slabe sorte? V tem oziru sem tako domišljav, da se klevetnikom ne bo posrečilo dokazati nasprotno. Ali hočete, da pričnemo odiozni boi dokazov in primer?

Še to: Nekateri protideklaraški bojevniki ne morejo razumeti, kako da se morejo ljudje nesebično boriti za »abstraktno« idejo in sklepaio po lastni mentaliteti: »Gotovo računajo na nadzorniške in podobne stolčke.« Tem odgovorjam:

Na čelu borbe za pravico in za ugled stamu, v prvih vrstah boja za »Deklaracijo«, stoje največini ljudje, ki so jim bili v zadnjih letih ponujani razni »stolčki«, na jih niso sprejeli.

Gg. protideklaranti storite i Vi tako — in naše vrste bodo čiste.

Jošip Ribičič.

V obrambo na članek tov. Dostala v »Jutru«.*

Popolno zadoščenje na podpisane in anonimne klevete v »Jutru«, ki so si podobne kot las lasu, mi je zadala izjava in obsodba »Jutrovih« dopisov s strani članov ožjega sosveta, ki dobro poznaio moje delo in tudi vse razmere in dogodke v naši organizaciji od prej in v zadnjih dneh, da jih ni mogoče preslepiti z enakimi neistinitim »šlagerji«, kakor jih prinaša »Jutro« proti moji osebi, in ki morajo zaleži le pri onih, ki nimajo točnih podatkov o razvoju zadeve in presojaio vse do vseh političnega lista.

Soglasna odklonitev preklica Jelenčeve in Dostalove demisije temelji na argumentih in dejanjih v korist organizacije, ki so si jih člani ožjega sosveta pridobili na podlagi vpogleda na obe strani, brez vsakega vpliva. In kakor so sodili člani ožjega sosveta, tako bo sodilo vse članstvo, ko dobi vpogled, kakor ga imajo člani ožjega sosveta v svo zadevo. Po zadnjem dogodku je bilo onemogočeno celo članom ožjega sosveta, ki so proti deklaraciji, vsako posredovalno delo.

Kako drže argumenti o zahrbtnosti in o tanih sestankih v Mariboru ter druge klevete, se je prav dobro videlo na zborovanju ljubljanskega učiteljskega društva, ko sem bil izzvan od tov. Dostala, da sem zadevo pojasnil in obnavzočnosti tov. Jelenca in Dostala zavrnil.

* Čitatelji naj oprostite, ker sem izzvan in sem primoran se braniti. Če izgleda zadeva več ali manj osebna, ni moja krivda. Kakršen napad, tak odgovor. Ker sem bil napaden kot urednik, mi menda tudi pripada prostor v listu.

vse očitke, na podlagi česar so pričeli potem njihovi pristaši ubajati od zborovanja in je bil končen njihov poraz 44 proti 7, vkljub temu, da so do zadnjega svojih zvestih spravili na zborovanje.

Od vrvega početka naprei se je najprej anonimno, in šele sedaj s podpisom, sejal razdor v naše vrste potom »Jutra« in se je vedoma in hotoma vso zadevo slikalo kot popolnoma osebno, daji se »Tovarišu« ne more očitati ničesar v tem oziru.

Na osebno, maščevalen napad tov. Dostala v nedeljskem »Jutru« na le sledeče:

Člani ožjega sosveta vedo, da se je komunique članstvu glede odklonitve preklica Dostalove in Jelenčeve demisije sestavljali šele na seji ožjega sosveta brez vsakega prejšnjega koncepta ali dogovora in da sem se jaz celo branil sodelovali pri tem, da bi tako odvadei očitek vsake osebne osti.

Ni tudi res, da sta bila tov. Jelenca in Dostal pozvana od zagrebškega poverjeništvu in centrale UJU, da prekličeta svojo demisijo (pozvana sta pa dač bila od »kluba demokratskih učiteljev«), zagrebško poverjeništvu je pa izrazilo le željo, da bi v to svrhu stopilo v stik z ožjim in širjim sosvetom (a ne preko njih), medtem ko je Izvršni Odbor UJU v Beogradu vzel izpremembo v našem poverjeništvu na svoji seji na znanje. (Glej »Narodno Prosveto«.)

Res je, da se je pov. tov. Gnuš trudil zadevo zopet izravnati ter je v to svrhu posredoval na obe strani, z njim se je trudil tudi tov. Rus; toda, kakor je na seji širjega sosveta vsako pomirjevalno besedo tov. Gnuša sproti ubi-